

Boom juridisch
Postbus 85576
2508 CG Den Haag
T (070) 330 70 33
E info@bju.nl
I www.boomjuridisch.nl

EstateTip Review

Afl. 2016-19

18 mei 2016

Van de samenstelling van huishoudens tot verjaringstermijnen bij ongehuwden Een Pinksterpotpourri

Een ietwat druilerig maandag Pinkstermorgen is aanleiding om een potpourri te maken van diverse 'korte' informatieblokjes die ieder voor zich misschien niet tot de verbeelding zouden spreken, maar in samenhang toch van planningsbelang kunnen (blijken te) zijn.

Het spreekt welhaast voor zich dat de planner zich niet alleen 'ontfermt' over cliënten die een huwelijk of geregistreerd partnerschap met elkaar zijn aangegaan, maar dat ook de ongehuwd samenwonende zich tot een estate planner 'mag en kan' wenden. Evenzo kan zowel de cliënt met of zonder kinderen zich melden. Voor een algemeen beeld is het wel eens interessant om te bekijken wat de *omvang en samenstelling van de huishoudens* in Nederland is. Hoeveel eenpersoonshuishoudens, hoeveel bestaand uit meerdere personen, en hoeveel daarvan omvatten kinderen? We raadplegen het CBS en komen bij enkele mooie 'kernstatistieken'. In deze *EstateTip Review* onder meer, kort enkele cijfers met de stand van zaken per 1 januari 2015. Voor de definities van de diverse begrippen wordt verwezen naar CBS-statline.

De eerste vraag is hoeveel huishoudens we eigenlijk hebben in Nederland. Nederland kent circa 7.665.000 particuliere huishoudens. Het merendeel daarvan bestaat uit meerpersoonshuishoudens. Het aantal huishoudens dat meerdere personen omvat, bedraagt circa 4.800.000. De resterende groep van de particuliere huishoudens van circa 2.860.000, en dus meer dan een derde, bestaat uit één persoon.

Als we de meerpersoonshuishoudens nader onderverdelen in respectievelijk met en zonder kinderen, bedraagt de eerste groep ongeveer 2.600.000 en de tweede om en nabij 2.200.000.

Van de meerpersoonshuishoudens woont circa 934.000 ongehuwd en niet als partner geregistreerd samen. Dat deze groep de laatste jaren aanzienlijk is gegroeid, verbaast niet en blijkt ook uit de cijfers. In 2000 bedroeg het aantal ongehuwde paren 'slechts' 657.579. Een toename van circa een derde in 15 jaar tijd.

De gehuwde paren zijn nog altijd in de meerderheid. Woonde in 2000 ongeveer 3.440.000 stellen gehuwd samen, in 2015 bedraagt dit aantal rond de 3.275.000. We zien weliswaar een daling, maar deze is – in ieder geval procentueel – met iets minder dan 5 procent niet zo sterk als de stijging bij de ongehuwd samenwonenden.

De gedachte dat een deel van de ongehuwden de ongehuwde samenwoonperiode als een proefhuwelijk zien, mag dan misschien nog steeds deels kloppen, maar hieruit mag niet de conclusie worden getrokken dat daarmee het thema *kinderen* bij hen niet speelt. Het aantal niet gehuwd samenwonende paren met kinderen bedraagt circa 400.000, die zonder kinderen omvat meer dan 530.000 en is daarmee in de meerderheid.

Het CBS heeft ook cijfers over de aantallen kinderen per meerpersoonshuishouden, en verdeelt die ook nog eens onder naar gelang men gehuwd of ongehuwd is. Van de circa 400.000 ongehuwd samenwonenden met kinderen hebben circa 180.000 1 kind, 177.000 2 kinderen en iets meer dan 45.000 meer dan 3 kinderen.

Voor de gehuwden komen we in 2015 uit op meer dan 1.651.000 huishoudens zonder kinderen, 575.000 met 1 kind, 738.000 met 2 kinderen, zodat we voor de groep met 3 of meer kinderen op 310.000 uitkomen.

Ook van de eenouderhuishoudens zijn enige cijfers bekend als het om de aantallen kinderen gaat. Het aantal eenouderhuishoudens bedroeg in 2015 circa 525.000. Daarvan bestond meer dan 338.000 uit 1 kind, een ruime 158.000 bestond uit 2 kinderen en iets minder dan 49.000 uit 3 of meer kinderen.

Als we ons focussen op de groep ongehuwd samenwonenden, is het leerzaam om de cijfers te bekijken van het in 2014 in *Familie & Recht* gepubliceerde onderzoek van P. Kuik, W. Schrama en L. Verstappen, 'Samenlevingsovereenkomsten in de notariële praktijk'. In dit onderzoek wordt gemeld dat volgens het CBS circa de helft van de ongehuwd samenwonenden een samenlevingscontract sluit.

Hoewel empirisch onderzoek naar de concrete inhoud van samenlevingscontracten lastig is (denk aan zaken als vormvrijheid en (notariële) geheimhoudingsplicht), wordt in het bedoelde rapport verslag gedaan van een onderzoek naar hetgeen in de notariële praktijk op dit vlak 'zoal' voorkomt. Een zeer *beknopte en grove weergave* van het rapport wijst uit dat een groep van circa 10% van de respondenten aangeeft (regelmatig) verrekenbedingen, partneralimentatie e.d. op te nemen. Het merendeel doet dit niet of slechts incidenteel.

Wat daarvan ook zij, dat het zinvol is om altijd aandacht te besteden aan het gegeven dat ook *tussen ongehuwden vergoedingsrechten* kunnen ontstaan, bleek uit een uitspraak van Rechtbank Gelderland van 21 oktober 2015 (ECLI:NL:RBGEL:2015:8198). Het voert te ver om in deze potpourri de volledige casus te bespreken. De zaak draait om diverse tussen partijen bestaande geschilpunten, onder meer ter zake van meerdere vergoedingsrechten van verschillende aard en oorsprong. Wat maakt de zaak vermeldenswaardig? De rechtbank verklaart een regel van het voor *gehuwden geldende recht overeenkomstig van toepassing*. De relevante passage:

'De vrouw heeft betoogd dat het beroep van de man op verjaring naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar is. De wetgever heeft in art. 3:321 BW voor echtgenoten en geregistreerd partners voorzien in een *grond voor verlenging van de verjaringstermijn, teneinde een (mogelijke) bron van onrust tussen de partners gedurende hun relatie weg te nemen*. Deze verlenging geldt op grond van art. 3:320 jo 3:321 BW gedurende zes maanden na ontbinding van het huwelijk. Voorts heeft de Hoge Raad op 19 januari 1996 (NJ 1996, 617 Rensink/Polak I) in het kader van een vordering tot verrekening tussen ex echtgenoten van overgespaarde inkomsten beslist dat een beroep op een contractueel vervalbeding naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar is. Dit, met als overweging, dat het om voor de hand liggende

redenen aannemelijk is dat partijen niet tot verrekening zullen overgaan zolang de huwelijkse samenleving voortduurt. *De rechtbank acht de situatie van ongehuwd samenlevers niet wezenlijk anders. Hoewel de wettelijke bepaling van art. 3:321 BW en de uitspraak van de Hoge Raad niet rechtstreeks van toepassing zijn voor ongehuwd samenwoners, is de rechtbank van oordeel dat deze benadering ook in de situatie van partijen behoort te gelden.* (curs. FH)

Ik verklap niks als ik meld dat de gedachten van de rechtbank allesbehalve gemeengoed zijn. Men raadplege bijvoorbeeld de uitspraak van Hof 's-Hertogenbosch van 14 juli 2015 (ECLI:NL:GHSHE:2015:2660).

Tja, wat moeten we met dit alles? Duidelijk is dat de groep ongehuwd samenwonenden een in omvang en daarmee ook in belang toenemende categorie vormt. Ter zake de onderhavige kwestie zit de jurisprudentie nog niet op één lijn en is het dus wachten op eventueel ingrijpen door de wetgever. Het is hoe dan ook goed om bij het lezen van uitspraken als die van de rechtbank en het hof voor ogen te houden dat de contractvrijheid bij ongehuwden nog altijd voorop staat.

Kortom: daar waar samenlevingscontracten worden gemaakt, is het aan te bevelen om de vraag nadrukkelijk aan de orde te stellen of en in hoeverre huwelijksvermogensrechtelijke vraagstukken/regels overeenkomstig van toepassing verklaard moeten (en kunnen) worden. Voorkomen is beter dan 'rechterlijk' genezen.

Mr. F.M.H. Hoens

Tot volgende week!

ScholsBurgerhartSchols

Boomjuridisch

www.scholsburgerhartschols.nl

www.boomjuridisch.nl

© 2016 Boom juridisch | ScholsBurgerhartSchols

Hoewel de uiterste zorg is besteed aan de inhoud van *EstateTip Review* aanvaarden de uitgever en de redactie geen aansprakelijkheid voor onvolledigheid of onjuistheid.